

Comunitat Valenciana: tenacitat i imaginació

per Josep Antoni Fluixà

Si hi ha alguna cosa digna d'admirar en el panorama actual de la literatura infantil i juvenil a la Comunitat Valenciana és, sens dubte, la tenacitat amb la qual actuen tots els sectors implicats. Una tenacitat que, fins i tot, es transforma sovint en obstinació per portar endavant, a pesar de tot, una producció literària i editorial en unes condicions socials i econòmiques adverses. Sembla que el mercat consumidor de llibres infantils i juvenils en valencià ha tocat sostre i que, a partir d'ara, difícilment augmentarà sense l'ajuda decidida de fortes campanyes institucionals a favor de la lectura. No obstant això, les editorials valencianes una vegada més, durant el període analitzat que va del mes de juliol de 1999 al mes de juny de 2000, no renuncien a la seua quota i mantenen viva la seua producció. Gràcies a aquest esforç dels editors, però també dels escriptors i de les escriptores, la situació literària continua sent la mateixa descrita ja durant els últims quatre o cinc anys. En tot cas, podem observar, a poc a poc, una major tendència a la diversificació editorial a l'hora d'oferir nous productes. Davant la necessitat de competir, la imaginació s'aguditza i, potser per això, cada vegada és més freqüent l'edició de llibres destinats a un públic lector més heterogeni. En aquest sentit, afortunadament, continuen apareixent noves

col·leccions i noves editorials que tracten de cobrir sectors no atesos per les col·leccions ja consolidades. En certa manera, es nota una inclinació envers l'especialització, bastant modesta encara, però suficient per renovar el panorama de la literatura infantil i juvenil a la Comunitat Valenciana en dos aspectes importants: d'una banda, la presència cada vegada major d'altres gèneres no narratius, i, de l'altra, la irrupció de llibres fortament il·lustrats i amb una edició acurada, de tapes dures i dissenys artístics. És a dir, d'allò que anomenem àlbums o llibres de regal. Naturalment, aquests dos aspectes, acompanyats d'altres com la

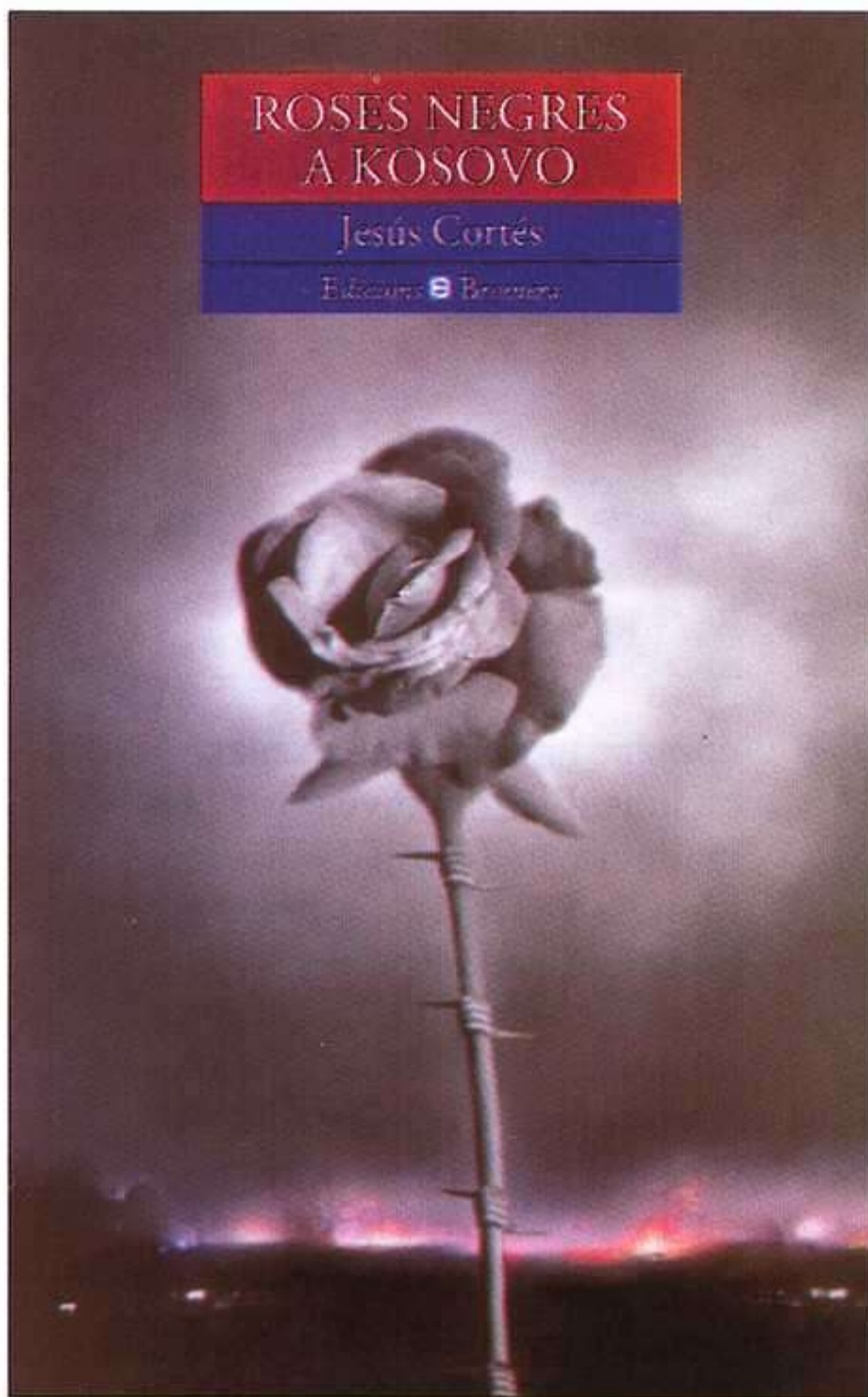
persistència d'un grup consolidat d'autors als quals s'afegeixen tímidament d'altres de nous, es veuran reflectits al llarg d'aquesta panoràmica que tot just iniciem.

Renovació i supervivència editorial

Com cada any, és digne de ressaltar el treball realitzat per les petites editorials, algunes de les quals sobreviuen com poden mentre, al mateix temps, no paren d'aparèixer-ne de noves. L'editorial 7 i Mig, per exemple, s'introdueix en el món infantil amb la publicació de *Deixa't*

atrapar, un llibre que recull narracions d'autors diversos i que inaugura una nova col·lecció, Mon de Paper, que, a jutjar per l'edició d'aquest primer volum, amb tapes dures i il·lustrat a color, pretén convertir-se en un referent valencià del llibre infantil de regal. Capacitat en té, sens dubte, si observem la seua curta, però sòlida trajectòria en el món editorial amb altres magnífiques col·leccions per a adults de poesia, de narrativa i d'assaig. Una altra de les editorials amb empena renovadora, digna també d'esmentar, és L'Eixam Edicions que, durant el període anterior, iniciava la seua aventura en el món infantil amb la col·lecció El Mosquit, destinada als lectors més menuts. Ara, durant el període que estem analitzant, afegeix dos títols més a la col·lecció esmentada —*Frases capicua (Palindroms)* i *Travallengües 2*, ambdues il·lustrades per Vicent Sanfeliu— i enceta una nova col·lecció, Els Clàssics, en col·laboració amb l'Editorial Salvatella de Barcelona, en la qual es publiquen, amb il·lustracions a color, adaptacions dels grans contes dels autors clàssics de la literatura universal. Els primers resultats son *Els cignes salvatges*, dels germans Grimm; *Polseta*, de Hans Christian Andersen, i *Pell d'Ase*, del mateix autor.

Per sort, no sols renoven el panorama aquestes editorials recents, sinó també les més veteranes. Aquest és el cas de Marfil,

MERCÈ GALÍ, L'ORIGEN DELS DITS, TANDEM, 2000.

que ha editat dos títols nous dins la col·lecció La Carrasca, però que, a més, ha inaugurat una nova col·lecció, Autors d'Ara, a mig camí entre la literatura juvenil i la d'adults, amb quatre nous títols, tots amb portades il·lustrades per Miquel Calatayud, sens dubte un dels millors il·lustradors valencians. I, en aquest mateix apartat, ens podem trobar també amb Denes Editorial, ja que ha iniciat una nova col·lecció, Les Aventures de l'Eriçó Costumeta, que constarà de deu títols escrits per Raül Vidal i Huerta i il·lustrats per Xavi Sellés, autors ja d'altres llibres de la mateixa editorial. Aquesta col·lecció, de la qual només s'ha publicat el primer volum, *L'hivern de Costumeta*, té com a objectiu mostrar d'una manera homogènia i didàctica certs costums i oficis populars que s'esdevenen al llarg de l'any i que pertanyen a la cultura popular dels valencians, cada vegada

més oblidada. A més, la col·lecció s'estructura progressivament tenint en compte les edats. Per això, el títol publicat, i els dos següents, van adreçats a infants de 3 a 6 anys, i incorporen l'ús de les lletres majúscules. La resta dels títols aniran successivament augmentant de nivell amb la intenció d'abraçar totes les etapes i cicles de l'Educació Infantil i Primària.

Però, evidentment, si la renovació és important i necessària, també ho és la continuïtat i consolidació dels projectes: una tasca, desgraciadament, no sempre possible en el món difícil de l'edició valenciana. Massa sovint s'han iniciat aventures editorials que han tingut una durada bastant efimera. Per això mateix, encara són més d'agradir els esforços realitzats pels petits editors que sobreviuen, any rere any, i que fan possible la supervivència de les seues respectives col·leccions. Aquest és el

cas, sens dubte, d'Edicions La Xara que, durant el període estudiat, ha publicat només un sol títol dins la seua col·lecció El Dau, *Un mocador blanc clapat de llunes roges*. Amb aquesta obra la seua autora, Martina Grau Peris, va guanyar el Primer Premi de Narrativa Juvenil Vallidigna, convocat per l'editorial amb la col·laboració de la Fundació Bancaixa i dels Ajuntaments de la Vallidigna. En aquest mateix grup, hem d'esmentar també Edicions 96, que ha augmentat, amb un volum més, dues de les seues col·leccions iniciades durant el període anterior: Bressol de Lletres, adreçada als primers lectors, amb el llibre de Leonard Torres titulat *Lletramon* i Salabret d'Històries, destinada a lectors de més de 8 anys, amb un llibre de poemes de Jaume Bru i Vidal, conegut poeta valencià de la generació dels 50, proposat recentment per al Premi de les Lletres Valencianes. Fi-

nalment, en aquest apartat, no ens hauríem d'oblidar de la presència continuada de l'Institut Municipal de Cultura de Meliana que, una vegada més, ens presenta en edició acurada l'obra guanyadora del IX Concurs Empar de Lanuza de narrativa infantil: *Les aventures de Bríngol el Vampir*, de Perfecte Soler i Bernadich, amb il·lustracions de Sergio Hernández Pereyra.

D'altra banda, tampoc no hem de deixar de reconèixer la tasca meritòria de les grans editorials estatals. La seua supervivència dins el mercat valencià no està, ni molt menys, assegurada. Sovint no compten amb suficients autors valencians de qualitat i el seu ritme de producció, per la gran competitivitat que hi ha en el sector, tendeix a ser moderat: una, dues o tres obres per col·lecció i prou. No obstant això, la seua presència és important perquè diversifica l'oferta editorial i l'estabilitza, en-

cara que, de vegades, com en el cas concret de Bruño, passen un any sense editar cap nou títol. Edebé, per exemple, sota el segell comercial de Marjal distribueix a la Comunitat Valenciana el llibre d'Albert Pallarés, *El toll és de tots*, dins El Tren Blau, col·lecció destinada als primers lectors. A més, publica dos nous volums a Tucan, sèrie blava per a lectors de més de 6 anys: *El trompetista i la Lluna*, de Xelis Toro, i *El pirata que va robar les estrelles*, de Carles Cano. Mentrestant, Edelvives afegeix tres títols més a la seua col·lecció Ala

Delta: *Aigualluna*, de Joan Manuel Gisbert, i *Tornaré*, de Vicent Marçà, ambdues dins la sèrie marró per a lectors joves, i *El misteri de les paraules*, d'Enric Monforte i Cassany, dins la sèrie blava que inclou les obres de caràcter infantil. Finalment, Anaya mereix, sens dubte, un reconeixement especial durant aquest període, sobretot per l'encertada selecció dels seus quatre llibres editats: tres a la col·lecció Sopa de Llibres, dels quals parlarem més endavant, i un fora de col·lecció: *Capgirell l'illa llibre*, de Carles Cano, magníficament editat en gran format i amb dibuixos a tot color de Miquel Calatayud. Sens dubte, tant pel text, com per les il·lustracions i l'edició aquest és un dels millors llibres «de regal» que s'han publicat en valencià durant els últims anys. A més, hem d'agrair a l'editorial el fet que també l'haja publicat en castellà. De fet, i aquest és un dels aspectes més positius, la contribució d'aquestes editorials estatals a l'edició en valencià ha permès una major difusió de les obres que s'han vist, sovint, traduïdes, en principi almenys, al castellà. D'aquesta manera s'han donat a conèixer fora de l'àmbit de la Comunitat Valenciana i, fins i tot, més enllà de les terres de parla catalana, una sèrie d'autors com Enric Lluch, Maria Jesús Bolta o el mateix Carles Cano.

La solidesa del nucli editorial valencià

No obstant tot això, com cada any, la majoria de la producció editorial valenciana de literatura infantil i juvenil s'agrupa al voltant d'un grup d'empreses ja consolidades en el sector. Aquest és el cas, per exemple, d'Edicions Voramar, una marca valenciana integrada dins del grup Santillana, que ha

afegit quatre nous títols a la seua col·lecció Alfaguara: *La princesa bromista*, de Nicoletta Costa, i *Amics per sempre?*, de Paula Danzinger, en la sèrie groga per a lectors de 6 anys en avant; *Contes de l'Horta*, de Cristòfor Martí Adell, en la sèrie blava per a lectors de 12 anys o més, i *Segrestats d'incògnit*, d'Estrella Ramon, en la sèrie roja per a joves. També podem esmentar en aquest apartat Edicions del Bullent i Tabarca. La primera ha publicat dins la col·lecció Estrella de Mar una obra d'Enric Lluch, *En quin cap cap?* —Premi de la Crítica de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana a la millor obra infantil de l'any 1999— i dues obres més també destinades al públic infantil a la col·lecció Els Llibres del Gat en la Lluna: *El detectiu Camaperdiu*, de Vicent Marçà, guanyadora del Premi Carmesina, i *La formiga cubana*, de David Nel·lo. Per a un públic més jove Edicions del Bullent ha publicat, a la col·lecció Esplai, l'obra de Jordi Cabré *Postal de Kryton*, i a la col·lecció Miratges, *El cos del delictu*, de Francesc J. Bodí, guanyadora del Premi Enric Valor de narrativa juvenil. Tabarca, per la seua banda, ha publicat *Moguda al racó d'Ademuç*, d'Adela Ruiz, dins la col·lecció Tabarca Juvenil, i a Tabarca Narrativa ha reeditat dos títols del seu fons editorial —*L'illa amb llunes*, de Marc Granell, i *L'últim guerrer*, de Vicent Pascual— i n'ha afegit tres de nous: *L'enigma dels prismàtics*, de Josep Millo —una interessant novel·la juvenil amb la qual l'autor guanyà el Premi 750 Aniversari Ciutat de Torrent 1999 de narrativa juvenil—, *A la recerca d'Angèlica*, de Josep Morrerres, i *La platja encantada*, de Roser Barrufet.

Continuant amb aquest grup d'empreses que formen part del nucli més dinàmic del panorama editorial valencià, ens trobem, d'una banda, a la més veterana,

ALBERT PALLARÉS, EN QUIN CAP CAP, EDICIONS DEL BULLENT, 1999.

Lumen

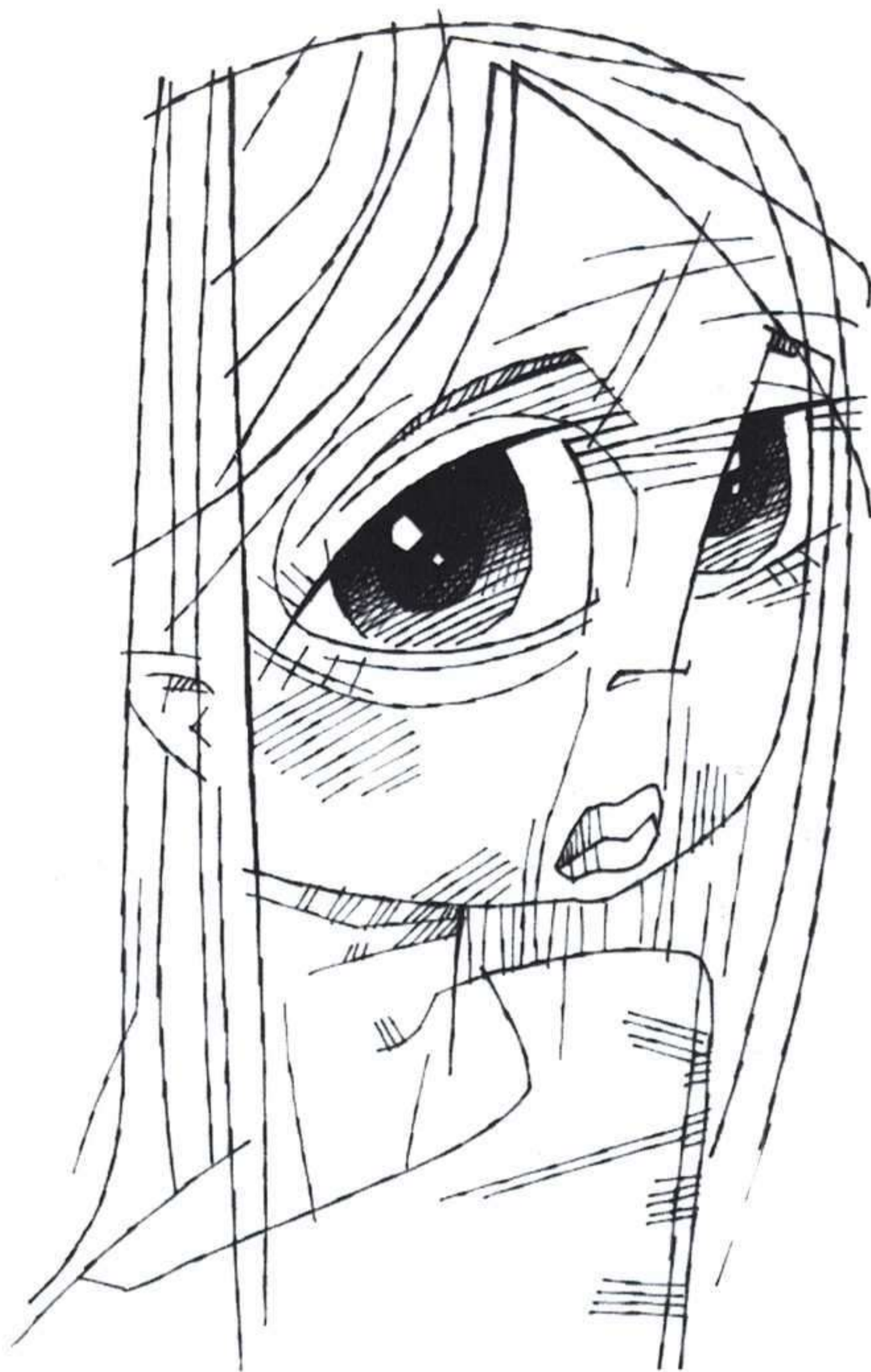
Cantar de Mio Cid
Versión de Ana María Moix

El polizón del "Ulises"
Ana María Matute

Tres i Quatre, i, de l'altra, a una de les més recents, Abril Edicions. La primera, sempre dedicada al lector jove, ha ampliat amb tres nous llibres, la seua col·lecció El Grill: dues traduccions importants, *Els meravellosos viatges del Baró de Münchhausen*, de Rudolf Raspe, i *Els aventurers de l'Àrtic*, de Jack London; i una novel·la original de Miquel Martínez, *L'enigma de sir Robert McLean*, ambientada a l'Anglaterra del segle XVI. La segona, per la seua part, ha reforçat novament la seua col·lecció A Colp de Pedal, que comença a consolidar-se com una de les més interessants del panorama literari valencià, tant per les seues característiques com pels autors seleccionats, amb quatre nous títols —*Atrapats en la història*, de Manuel Civera; *Les bruixes del cabeçó d'or*, de Joaquim G. Caturla; *El misteri de la cripta ibèrica*, de Josep Antoni Fluixà, i *Els cinc enigmes del rei*, de Manel Alonso—.

Finalment, és de justícia ressaltar, en el camp de la LIJ, la tasca portada a cap per les dues editorials probablement més capdavanteres: Tàndem Edicions i Edicions Bromera. Precisament les dues juntes, i en col·laboració amb altres editorials estatals, formen part del segell Editors Associats que edita la col·lecció La Mar, destinada als més menuts, en la que s'han publicat quatre nous títols: *On és el nas de Pinotxo?*, de Carles Cano; *Un ocell sobre la banya d'un bou*, de Joan Ormazabal; *Hui faig sis anys*, de M. Antònia Savall, i *Escuracassoles, Xuplanates i Butoni*, de Lázaro Enríquez. Ja en solitari, hem de destacar que Tàndem, amb un esperit sempre renovador i arriscat, s'ha llançat a la publicació d'albums, com el segon volum de la col·lecció Naixements, *El bebé més dolç del món*, de Montse Gisbert, i el primer llibre de la col·lecció Tombatossals, *El meu amic en Pò-*

PACO GIMÉNEZ, LA LLUNA QUE RIU, ANAYA, 1999.

tol, del català Joan Subirana, la simpàtica vida i aventura d'un gos, que va rebre el Primer Premi de literatura infantil il·lustrada Tombatossals de l'Ajuntament de Castelló. A més, Tàndem ha ampliat El Tricicle, destinada també a primers lectors, amb un llibre de Mercè Galí titulat *L'origen dels dits*, i, en la col·lecció juvenil La Moto, hi trobem una novel·la de Joan Andrés Sorribes, *La forja de Lessera*. Fora col·lecció ha tret un llibre interessant de Daniel Basomba, *Els secrets del mussol*, amb format també de llibre de luxe i amb un CD-audio que acompanya el

text. Bromera, per la seua banda, continua sent l'editorial que produeix més llibres. De cara als més menuts, ha oferit cinc noves adaptacions del fons editorial de la col·lecció La Sirena cedides per La Galera, amb doble versió de lletra manuscrita i lletra majúscula: *Sóc fadrina!* de Montserrat Viza; *El pare sense veu*, de Josep Lluch; *La bruixa que anava amb bicicleta*, d'Elisabet Abeyà; *Glup-Glup* de Teresa Duran, i *Un dia fatal*, de Francesc Salvà. També ha publicat quatre nou títols dins l'emblemàtica El Micalet Galàctic —dels quals ja parlarem més enda-

vant—, i sis nous llibres a la col·lecció juvenil L'Espurna. A aquestes col·leccions hem d'afegir el manteniment d'altres com El Micalet Teatre o A la Lluna de València.

Els autors i les seues obres

Pel que fa als autors, hem de destacar que la majoria de les obres publicades pertanyen a escriptors ja coneguts. En aquest sentit, hem citat ja Joaquim G. Caturla, Vicent Marçà, Francesc J. Bodí, Cristòfor Martí Adell i Manel Alonso, entre altres. Menciono a part mereixen, sens dubte, Carles Cano i Enric Lluch, cada dia més productius i més originals. Del primer autor, a més dels tres llibres ja esmentats, cal ressenyar el publicat per Anaya dins la col·lecció Sopa de Llibres i titulat *Papààà...!!!*, amb unes extraordinàries il·lustracions de Paco Giménez. De Lluch, a més del llibre citat ja anteriorment, *En quin cap cap?* —guanyador del Premi de la Crítica—, convé no oblidar-nos de *El marquès del Potet* (col. La Carrasca, Marfil) i *Contes arran de terra*, publicat a Barcelona per Edicions Cadí, un llibre amb el qual l'editorial inaugurava la nova col·lecció Muntanya Encantada. Aquest fet no deixa de ser important, perquè per primera vegada un autor valencià inicia una col·lecció de literatura infantil catalana i això vol dir molt a favor del seleccionat. No debades, Enric Lluch, com ja hem dit en altres ocasions, s'està convertint en un dels autors valencians més sòlids i les seues obres tenen cada vegada una millor qualitat literària.

Dins el camp de la literatura juvenil, hi ha també un predomini evident dels autors ja reconeguts. Hem de ressenyar, en aquest sentit, la publicació d'obres com la de Josep Lluís Seguí, *Maghica* (col. Autors d'Ara,

Marfil) o les ja anomenades en el panorama editorial i que pertanyen a escriptors força interessants com Miquel Martínez o Josep Millo. Però, sobretot, hem de comptar, a l'hora de fer un resum panoràmic, amb les obres d'autors com Vicent Pardo, Joan Pla, Jesús Cortés i Pasqual Alapont. El primer de tots, dins la col·lecció Espurna d'Edicions Bromera, ha publicat *Per Júpiter!*, obra guanyadora del Premi Samaruc al millor llibre valencià de literatura juvenil, atorgat pels bibliotecaris valencians. De Joan Pla, autor sempre prolífic, hem de ressenyar la novel·la juvenil *El temps no passa per Montmartre* (col. Espurna, Bromera). I en

aquesta mateixa col·lecció trobem també les obres dels altres dos escriptors referits: Pasqual Alapont i Jesús Cortés. El primer, després d'uns anys dedicat al teatre, ha retornat amb èxit al gènere narratiu: la seua obra *Menjaré bollycaos per tu* aconseguí emportar-se el Premi Bancaixa de narrativa juvenil concedit dins la vetllada literària dels Premis Literaris Ciutat d'Alzira. Jesús Cortés, per la seua banda, ens presenta *Roses negres per a Kosovo*, una obra realment im-

portant, que tracta de retratar la tragèdia dels refugiats en un dels últims conflictes bèl·lics que han assotat el vell continent europeu: un tema no massa habitual en les novel·les juvenils i, per això mateix, arriscada i sorprenent. També de Jesús Cortés és l'aventura *Lull de la mòmia* (col. El Micalet Galàctic), Premi Vicent Silvestre de literatura infantil, concedit també dins dels actes dels Premis Literaris Ciutat d'Alzira.

A part dels autors relacionats, hem de tenir en compte també Llorenç Giménez i Josep Franco, que han vist reeditades, dins El Micalet Galàctic, dues obres publicades ja anteriorment en altres editorials com *Els animals agraïts* i *Ulisses, el meu gat*. Rosa Serrano, per la seua part, ha aconseguit publicar un conte breu a la col·lecció Peripècies de La Galera, *El vell mariner*. També Maite Coves, escriptora coneguda d'adults, ha editat a Catalunya *Berenar de contes* (La Magrana). Per últim, abans de referir-nos als escriptors inèdits, hem de nomenar la constància de Jordi Raül Verdú, autor de *Joanet i la seua colla d'amics* (col. La Carrasca, Marfil).

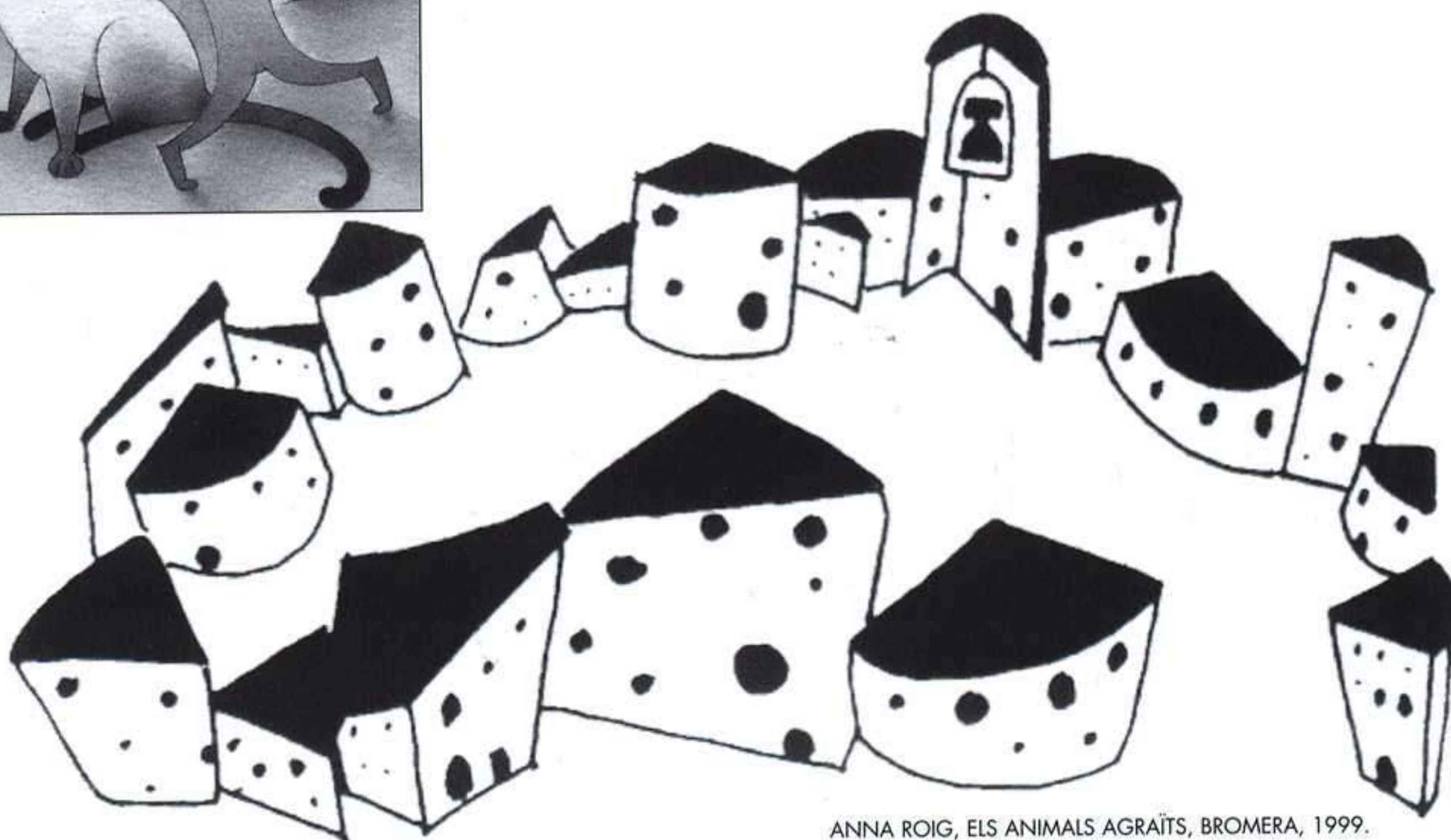
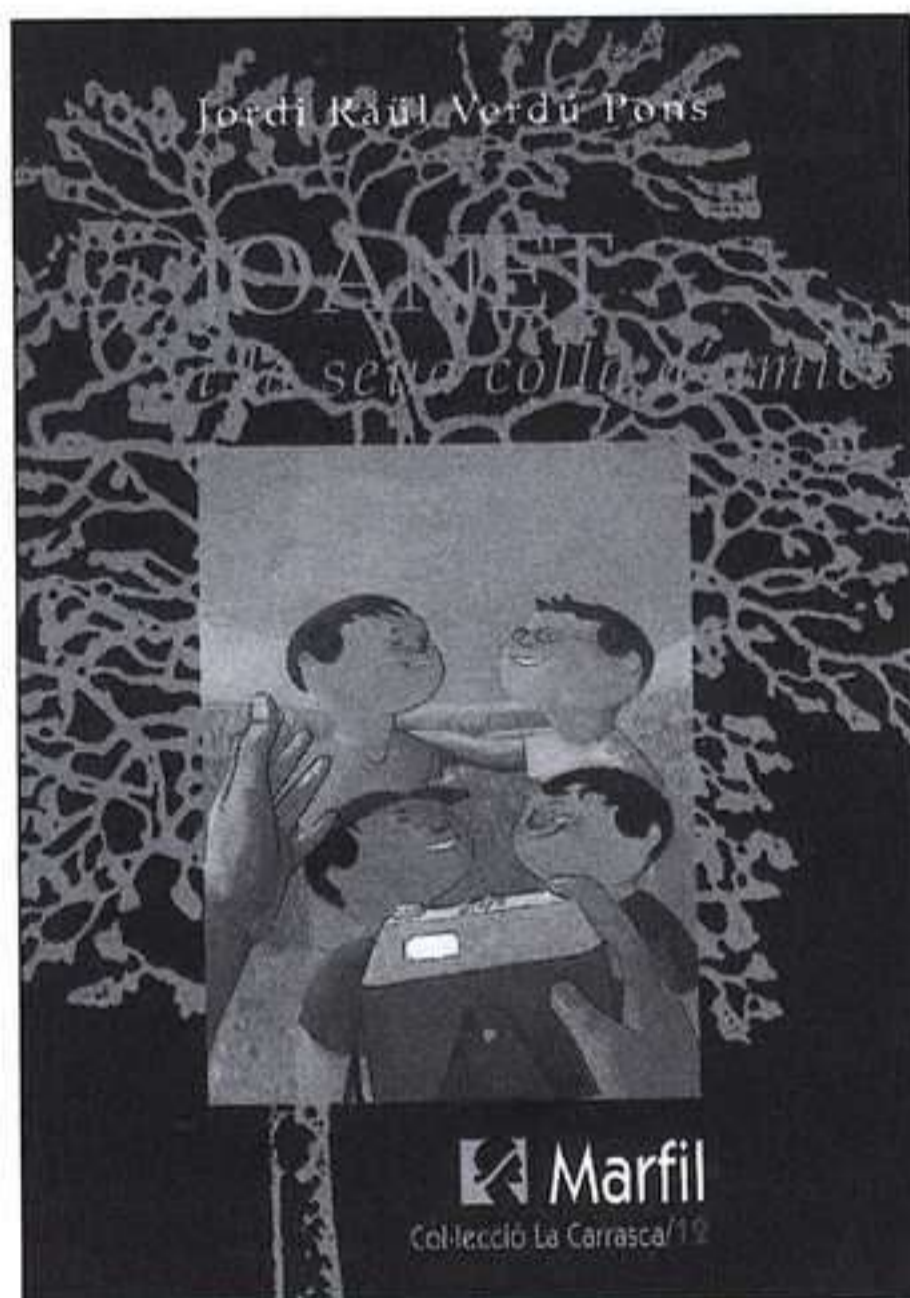
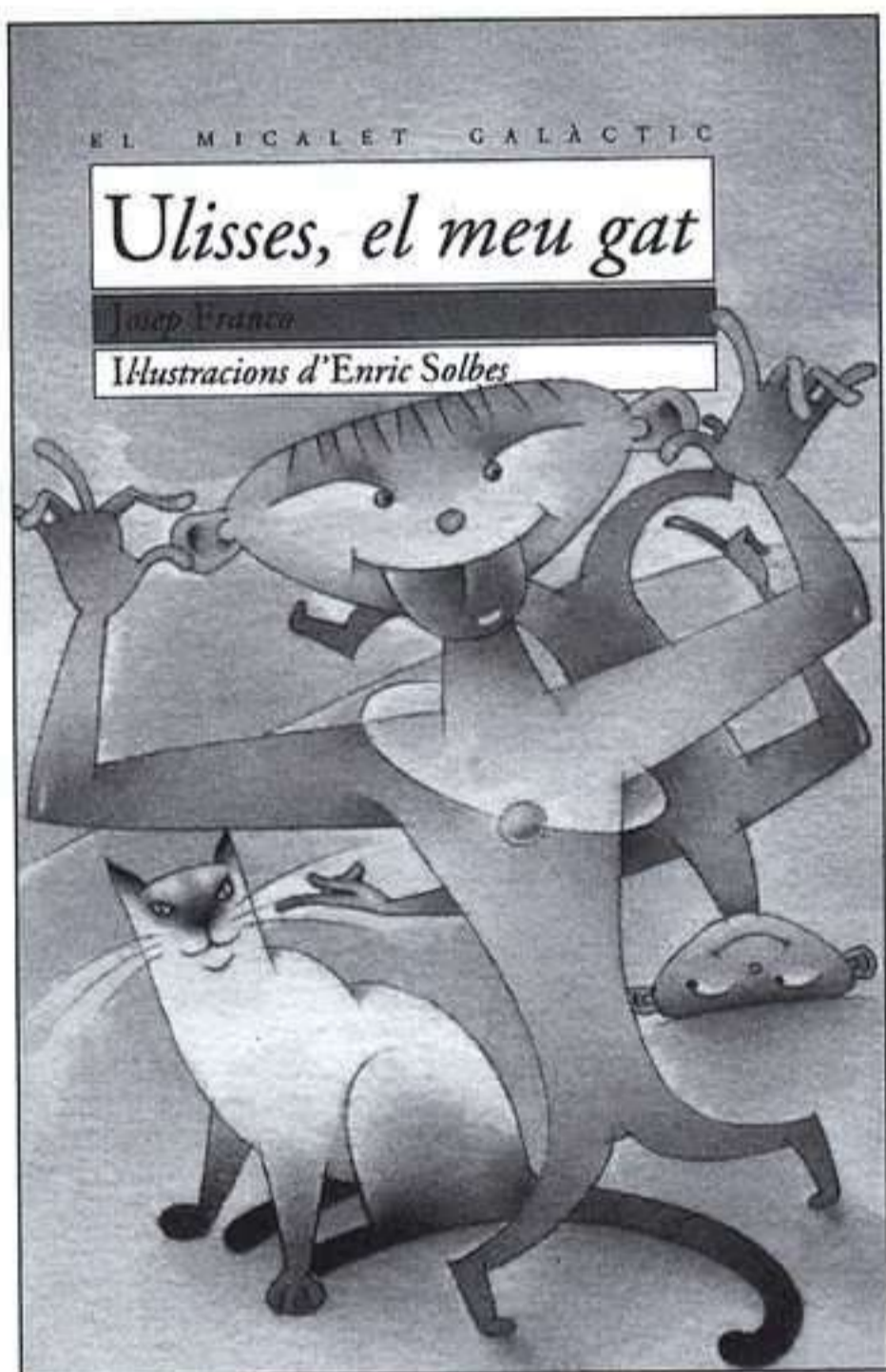
Entre els nouvinguts hi ha hagut alguna sorpresa com la de

Daniel Basomba o Manuel Civera, i també la del col·lectiu d'escriptors i d'escriptores que ha publicat l'obra *Hostes* (Marfil), però sense oblidar-nos de Martina Grau Peris i de Silvestre Vilaplana —autor de *La mirada d'Al-Azraq* (col. Autors d'Ara, Marfil)—, hem de destacar la presència de Mariano Casas i de Joan Andrés Sorribes. El primer, amb *Pirates de la marjal* (col. El Micalet Galàctic), ha guanyat el Premi de la Crítica de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana en la seua modalitat de literatura juvenil 1999. El segon, al mateix temps que publicava *La forja de Lessera*, guanyava el Premi Ulisses de narrativa per a adults dins dels Premis Ciutat de Castelló.

A més, hem de ressaltar, com tots els anys, la presència d'autors catalans en els catàlegs de les editorials valencianes. Mercè Company, per exemple, ha reeditat a la col·lecció Espurna (Bromera) la seua novel·la juvenil *La dama del medalló*. Bienve Moya ha publicat a la col·lecció Autors d'Ara, *Llegendes urbanes i narracions suburbials* i, entre altres, hem pogut constatar també la presència d'Estrella Ramon, Perfecte Soler i Bernadich, Joan Subirana, Josep Maria Morrerres, Jordi Cabré, etc.

Les traduccions

Respecte a les traduccions, n'hem esmentat ja algunes com les de l'Editorial Tres i Quatre, de Rudolf Raspe i Jack London, però hi ha hagut, per sort, d'altres també importants. A la col·lecció Espurna (Bromera) podem llegir *Amor dels quinze anys*, *Marilyn*, del gallec Agustín Fernández Paz, una extraordinària novel·la capaç de captar l'interès del lector des del primer moment. També en aquesta mateixa editorial, però en la col·lecció A la Lluna de València, po-

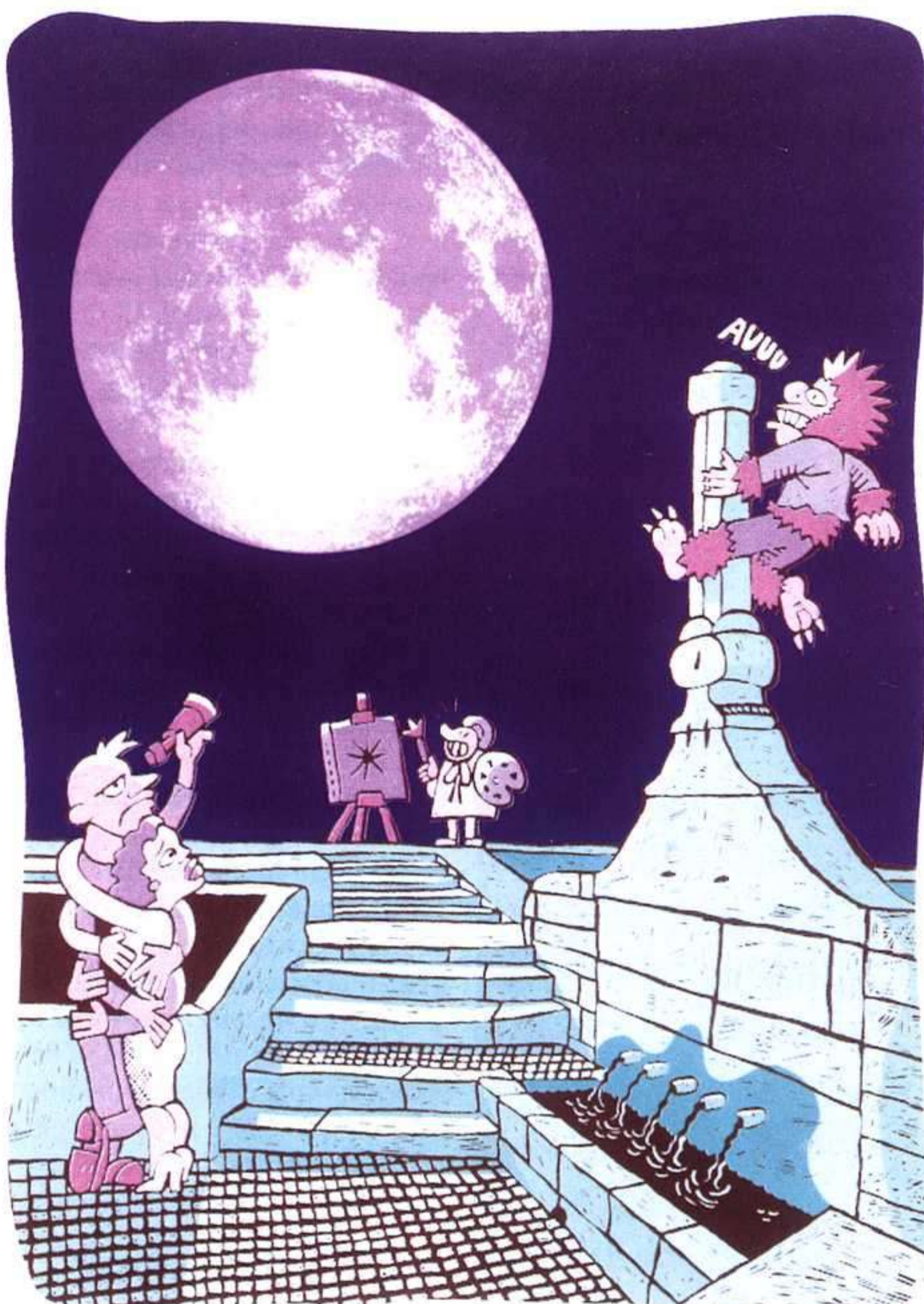
ANNA ROIG, ELS ANIMALS AGRAÏTS, BROMERA, 1999.

dem comptar amb una recomanable traducció de Robert L. Stevenson, *Les desventures de John Nicholson*. Una altra obra important és la traducció *Els negocis del senyor Gat*, de Gianni Rodari (col. Sopa de Llibres, Anaya). I caldria afegir les d'Edicions Voramar ja ressenyades en el panorama editorial i que corresponen a les autores Nicoletta Costa i Paula Danzinger.

Com podem observar, el nombre i la qualitat de les traduccions, sense ser excessiu, resulta acceptable i seria recomanable que les editorials no abandonaren aquesta necessària via en una literatura que pretén ser el més normal i moderna possible.

Els altres gèneres no narratius

Per sort, la normalització de la literatura infantil i juvenil valenciana, des de fa pocs anys, significa no sols l'edició d'obres narratives, tant d'autors autòctons com d'autors estrangers traduïts, sinó la publicació —també d'obres interessants i importants— en altres gèneres literaris. De fet, una vegada més, gràcies a la col·lecció Micalet Teatre (Bromera), el gènere dramàtic es troba com tots els anys, més o menys cobert, i s'han publicat obres realment importants com, per exemple, *La draga Draga*, de Pep Albanell, guanyadora del Premi Xaro Vidal de teatre infantil de l'Ajuntament de Carcaixent, una divertida faula sobre el poder i sobre els papers prèviament assignats per a cadascú, sense haver-los elegits. També en aquesta mateixa col·lecció, hi trobem *El príncep i la flor*, d'Antoni Martínez, Vicenta Cerveró i Rafael Tomàs, que és, de fet, una adaptació teatral de la novel·la *El petit príncep*, de Saint-Exupéry. Finalment, sense abandonar aquest gènere literari, ens trobem amb *Estem fins als...!*, de

CARLOS ORTÍN, EL PIRATA QUE VA ROBAR LES ESTRELLES, EDEBÉ-MARJAL, 1999.

Josep Antoni Martínez, publicada per Edicions Bromera a la col·lecció de teatre per a adults. Es tracta d'una obra molt interessant que, al seu pròleg, es planteja l'existència o no d'un teatre per a joves. Constata d'aquesta manera un fet bastant inqüestionable: hi ha actualment un teatre infantil i un teatre d'adults, però no hi ha un teatre fet exclusivament per a adolescents i joves.

Un altre gènere literari del que estem satisfets els últims dos anys és, sens dubte, el poètic infantil. Durant molt de temps ha estat un gènere pràcticament in-

xistent, però, a hores d'ara, comença a ser cada vegada més present en el panorama de la LIJ valenciana. Concretament, durant el període estudiat, són tres les obres que mereixen la nostra atenció: la de Daniel Basomba, *Els secrets del mussol* (Tàndem), la de Jaume Bru i Vidal, *Glorieta i altres poemes per a infants* (Edicions 96) i, sobretot, la de Marc Granell, *La lluna que riu i altres poemes*, un llibre extraordinari publicat per Anaya en la seua col·lecció Sopa de Llibres. Per primera vegada, potser, ens trobem, en valencià, davant d'un

poeta que encerta la forma estètica adequada per al tractament d'uns temes que, sens dubte, resulten interessants per al lector infantil i que, afortunadament, s'allunyen de la banalitat o del surrealisme líric sense sentit. També tenen notable qualitat *Els secrets del mussol*, que descriu amb textos molt poètics, i alhora narratius, la vida nocturna d'aquesta au —una fórmula amb grans possibilitats comunicatives, que no renuncia tampoc a la qualitat literària de les obres adreçades als més menuts—; i *Glorieta...*, més clàssica, però que no té cap pretensió unitària com a llibre i està formada per poemes solts que utilitzen, sovint, recursos propis de la literatura popular i religiosa. Però, això sí, l'ofici de poeta es nota i el recull esdevé una clara referència del gènere.

Finalment, per completar el panorama, hem de nomenar l'edició de dos llibres difícilment classificables en un gènere concret. Ens referim, d'una banda, a l'obra biogràfica per a infants escrita per Vicenta Ferrer, *Joaquim Maldonado Almenar*, i publicada a la col·lecció Biografies de Denes Editorial, i de l'altra, a *Rodant, rodant...*, de Marc Antoni Adell, una espècie de guia turística del País Valencià escrita per a joves de forma narrada, amb protagonistes i tot, i publicada per una nova editorial, Carena Editors, que amb aquesta obra inaugura també una nova col·lecció, L'Endemà. Un fet, aquest, que reforça i confirma, una vegada més, la visió global de la literatura infantil i juvenil a la Comunitat Valenciana donada ja inicialment. No ens ha d'estranyar, per tant, que el futur siga, en certa manera, optimista, perquè dinamisme i tenacitat editorial no ens falten, ni tampoc imaginació: dues qualitats imprescindibles per a mantenir viva la producció literària de qualsevol poble. ■